

עדכון
הומניטרי

16 לאוקטובר – 31 לאוקטובר 2003

www.reliefweb.int/hic-opt ▪ ochaopt@un.org

Office of the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA)

טלפון 582 5853 | 02-582 9962 ▪ פקס 02 582 5841 ▪ ת"ד 38712 ירושלים המזרחית

תוכן

סקירה כללית ▪ 757 מכשולים ברחבי הגדה המערבית ▪ האו"ם דורש מישראל להפסיק בניית גדר ההפרדה ולהחזירה לקדמותה ▪ מפה חדשה שפרסם הצבא הישראלי מגלה את התוואי השלם של הגדר החודר מזרחה לתוך אדמות פלסטיניות ▪ ההשלכות ההומניטריות של "ההיתרים הירוקים" ▪ השערים גורמים לקשיים ולהרס יבול ▪ הריסות באל-זרה - ענישה קולקטיבית ▪ השפעתו המתמשכת של הסגר על בית לחם - חוסר באספקת גז

סקירה כללית

המצב ההומניטרי של פלסטינים בשטחים הכבושים המשיך להדרדר במהלך השבועיים האחרונים. הגבלות תנועה קשות שהוטלו על פלסטינים בגדה המערבית וברצועת עזה נותרו על כנן לאחר פעולות ההתאבדות בחיפה ב-5 לאוקטובר ובטולכרם ב-9 לאוקטובר. שיטת "ההיתרים הירוקים" שהחיל הצבא הישראלי על תושבי האיזור המצוי בין הקו הירוק ובין גדר ההפרדה (wall) משמעותה איום על נגישות בעלי קרקעות לאדמותיהם, ושל תושבים לשירותים חיוניים ומקומות תעסוקה. גדר ההפרדה מורכבת כיום מחומות בטון, תעלות, ערימות עפר, דרכים, תלתליות וגדרות אלקטרוניות המשתרכים על 180 ק"מ בצפון הגדה המערבית. פלישות צבאיות לרצועת עזה גרמו להרס רב של רכוש פלסטיני.

מקורות ישראלים צבאיים בכירים הכריזו השבוע שהצבא מודאג מהלחץ המתמשך על האוכלוסיה הפלסטינית - עקב שימוש באמצעים כגון עוצר, כיבוש מחדש של ערים והגבלות קשות על תנועת תושבים – דבר שיכול להוביל לאסון הומניטרי.¹ הרמטכ"ל הישראלי, רב-אלוף משה יעלון המליץ לקבוע את תוואי הגדר באופן השנוי פחות במחלוקת בציינו שהתוואי הנוכחי יהפוך את חיי הפלסטינים לבלתי נסבלים, ושמידה על התוואי תדרוש הצבת חיילים רבים מדי.²

757 מכשולים פיסיים ברחבי הגדה המערבית

ממצאים אחרונים של OCHA עולה, כי 757 מכשולים פיסיים חוסמים דרכים הנמצאות בשימוש פלסטינים, ערים וכפרים בגדה המערבית (1 נובמבר 2003), המגבילים באופן חריף תנועתם של 2.3 מיליון פלסטינים.

סוג המכשול הפיסי	מספר
מחסומים מאויישים	73
תעלות	58
אבני בטחון	95
שערים באמצע דרכים	34
שערים בחומת ההפרדה	33
ערימות עפר	464
סך הכל	757

¹ הארץ, עמ' ב2, 30 באוקטובר 2003.
² הגרדיאן, 31 אוקטובר 2003.

האום דורש מישראל להפסיק
בנית גדר ההפרדה (Wall)
ולהחזירה לקדמותה

האסיפה הכללית של האום אישרה
ברוב מכריע (144 בעד ו- 4 נגד)
החלטה הדורשת מישראל להפסיק
ולהחזיר בנית גדר ההפרדה
לקדמותה. ההחלטה, מיום 21
לאוקטובר מתייחסת לבעייתיות
בתוואי הגדר, הכולל את ירושלים
המזרחית וסביבותיה, ומציינת
שהגדר תגרום להדרדרות נוספת
במצבם ההומניטרי של הפלסטינים
בשטחים הכבושים.

ההחלטה אף מדגישה, שתוואי
הגדר עלול לפגוע במשא ומתן
עתידי ולהפוך את פתרון שתי
המדינות בלתי ישים מבחינה
פיסית. מזכ"ל האום התבקש לדווח
באופן תקופתי על יישום ההחלטה.

**מפה חדשה שפרסם הצבא
הישראלי מגלה את התוואי השלם
של הגדר החודר מזרחה לתוך
אדמות פלסטיניות**

מפה רשמית, שפורסמה על ידי
ממשלת ישראל ב- 23 לאוקטובר,
(ראו באתר:
www.seamzone.mod.gov.il)
גילתה מידע חדש לגבי התוואי
המתוכנן של הגדר בדרום הגדה
המערבית.

מניתוח ראשוני של OCHA עולה,
כי כ- 16% משטח הגדה המערבית
יתוחם בין הגדר לבין הקו הירוק, בו
מתגוררים כחצי מליון פלסטינים ב-
136 קהילות.

במחוזות טולכרם וקלקיליה מקיפה
הגדר כפרים פלסטינים הסגורים ב-
4 מובלעות (ראו למטה). הקוראים
מופנים לאתר OCHA
www.ochaoPt.org בו יפורסם ב-
5 לנובמבר דו"ח מיוחד ומפה של
תוואי הגדר החדש והשלכותיה
ההומניטריות.

ההשלכות ההומניטריות של ההיתרים הירוקים

בעדכון ההומניטרי האחרון של OCHA (המתייחס לתקופה שבין 1 בספטמבר – 15 לאוקטובר 2003) צויין כי הצבא הכריז על כ- 72,000 דונמים הממוקמים בין הגדר לקו הירוק בצפון הגדה כשטח סגור (ראה מפה: http://www.reliefweb.int/hic-opt/maps/nwall_oct03.pdf). ההכרזה על השטח כשטח סגור מחזקת את הפיצול הטריטוריאלי של השטחים הפלסטינים הכבושים, ומנתקת כפרים פלסטינים אחד מהשני, מערים עיקריות ומהאדמות המעובדות של בעליהן.

הצורך בקבלת ההיתר החדש, שצבעו ירוק, והמשמש לתנועת תושבים לאדמותיהם דרך שערים בגדר מוביל להגברת מצוקת התושבים, וזאת לאור מערכת ההגבלות המורכבת הקיימת כבר היום. בעקבות ההכרזה תושבי האיזור (המונים 13,454 תושבים) מחוייבים בהגשת בקשות לקבלת היתרים, על מנת שיוכלו להמשיך ולהתגורר בכפריהם, לצאת ללימודים, למקומות תעסוקה ולשירותי בריאות. 15 הכפרים המושפעים מן ההכרזה הם: במחוז ג'נין- אום א-ריחן, ד'ארה אל מאלח, ח'ירבת עבדאללה אל יונס, ח'ירבת אל שלח' וברטעה א-שרקיה; במחוז קלקיליה- עזון, עטמה, ראס א-טירה, ערב אבו-פרדה, א-דבע, ערב א-רמאדין אל ג'וני וואדי א-ראשה; במחוז טולכרם – ח'ירבת ג'בארה, מזלת עיסא, בקה א-שרקיה, מזלת אבו-נאר ומשפחה אחת בפרבר שויכה במחוז טולכרם.

במחוזות טולכרם וקלקיליה, תושבים פלסטינים אחרים (כ- 4,100 משפחות) שהינם בעלי אדמות, לומדים בבתי ספר, מנהלים עסקים הממוקמים בתוך האיזור הנדון או מבקרים קרובי משפחה המתגוררים שם צריכים גם הם להחזיק היתרים ירוקים.

על פי הצבא הישראלי כ- 4,000 היתרים ירוקים הונפקו במהלך שלושת השבועות האחרונים במחוזות טולכרם וקלקיליה. הצבא הודיע שתושבים צריכים להגיש בקשות למשרדי מנהלות התיאום והקישור הגזרתיות אך טרם התקבלו בקשות כאלו. עקב כך הנפיק הצבא היתרים בהתאם לבקשות להיתרים שהיו בידו מתקופות קודמות. בכפר ח'ירבת ג'בארה, במחוז טולכרם, הממוקם בין הגדר ובין הקו הירוק סירבו התושבים באופן קולקטיבי להכיר בחוקיות ההיתרים הירוקים. כתוצאה מכך, פרט לתלמידים הלומדים בבתי ספר בכפרים הסמוכים א-ראס, כפר סור וכפר ז'באד ואמבולנסים, אף אחד מתושבי הכפר לא יכול לעזבו, כיוון שאין בידו היתר.

מנקודת מבט הומניטרית יש לראות בצווים הצבאיים החדשים אמצעי נוסף להגבלת תנועת תושבים פלסטינים, דבר שיוביל להחרפת חוסר הבטחון באספקת מזון סדירה ולעליה ברמת העוני. מחקר חדש של ארגון המזון והחקלאות של האו"ם (FAO) ושל תוכנית המזון הבינלאומית של האו"ם (WFP) הראה, כי כ- 40% מתושבי טולכרם וקלקיליה, שהצליחו עד כה להסתדר, ימצאו בסכנה של חוסר בטחון באספקת מזון סדירה במהלך השנה הקרובה, בעיקר עקב הגדר. 40% אלו נוספים על 45% מתושבי קלקיליה ו- 33% מתושבי טולכרם שכבר נמצאים כיום במצב של חוסר בטחון באספקת מזון סדירה.

דוגמא ל"היתר ירוק" – צד קדמי ואחורי

	התאריך: 16/10/2003 التاريخ:	התאום והקישור האזרחי - טול כרם التنسيق والإرتباط المدني - طولكرم	מספרו: 7730366902 رقم:												
היתר כניסה ושהייה כולל לניהול כשטח צבאי סגור - מרחב התפר - הכרזה מס 02/03 تصريح دخول وبقاء في منطقة عسكرية مغلقة - منطقة التماس - إعلان ٢ / ٢٠٠٣															
	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="568 1501 1063 1575"> שם המלא: מחמוד ג'מיל מסעוד שואהנה الاسم الكامل: محمود جميل مسعود شواهنه </td> <td data-bbox="1071 1501 1388 1575"> נושא ת.ז: 953260171 حامل هوية: </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="568 1575 1388 1648"> המתגורר בו: ח'ירבת ראס אל טירה • ח'יראס א-טירה المقيم في: مخيم رأس التير - مخيم رأس الطيرة </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="568 1648 1388 1722"> תושב קבוע במרחב התפר يسكن في المنطقة التماس لهوية: </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="568 1722 1388 1795"> מועד: 17/10/2003 من تاريخ: </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="568 1795 1388 1869"> משעה: 00:00 من الساعة: </td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="568 1869 1388 1974"> עד שעה: 00:00 وحتى الساعة: </td> </tr> </table>			שם המלא: מחמוד ג'מיל מסעוד שואהנה الاسم الكامل: محمود جميل مسعود شواهنه	נושא ת.ז: 953260171 حامل هوية:	המתגורר בו: ח'ירבת ראס אל טירה • ח'יראס א-טירה المقيم في: مخيم رأس التير - مخيم رأس الطيرة		תושב קבוע במרחב התפר يسكن في المنطقة التماس لهوية:		מועד: 17/10/2003 من تاريخ:		משעה: 00:00 من الساعة:		עד שעה: 00:00 وحتى الساعة:	
שם המלא: מחמוד ג'מיל מסעוד שואהנה الاسم الكامل: محمود جميل مسعود شواهنه	נושא ת.ז: 953260171 حامل هوية:														
המתגורר בו: ח'ירבת ראס אל טירה • ח'יראס א-טירה المقيم في: مخيم رأس التير - مخيم رأس الطيرة															
תושב קבוע במרחב התפר يسكن في المنطقة التماس لهوية:															
מועד: 17/10/2003 من تاريخ:															
משעה: 00:00 من الساعة:															
עד שעה: 00:00 وحتى الساعة:															
חתימת: ד"מי ברכאת רס"ן קצין קישור מטי"ק טול כרם															

תנאי ההיתר

1. אין להיכנס לשטח הסגור אלא למטרה המצויינת בסעיף "למטרת" (ראה מעבר לדף).
2. על מקבל ההיתר לשאתו עימו בכל עת שהוא מצוי בשטח הסגור, יחד עם תעודת הזהות שלו.
3. היתר זה יהיה בר תוקף לגבי הנילוים המצויינים בו, כל עת שהם נמצאים עם בעל ההיתר, למטרה המצויינת בסעיף "מטרת" (ראה מעבר לדף).
4. במקרה של אובדן ההיתר, יש להודיע על כך לתחנת המשטרה הקרובה, או למי שהנפיק אותו.
5. בתום תוקף ההיתר, יש להחזירו תוך שבוע למי שהנפיק אותו.
6. היתר זה אינו מהווה ראייה לזכויות משפטיות ובכלל זה לזכויות קניין או למגורים כדן בשטח, לפי העניין.

שروط التصريح

- 1- لا يجوز الدخول للمنطقة المغلقة الا للهدف المبين في بند "للهدف" (انظر الجانب الخلفي من التصريح).
- 2- يتوجب على صاحب التصريح حمله معه خلال تواجده داخل المنطقة المغلقة بالإضافة لطباعة هويته.
- 3- يكون هذا التصريح ساري المفعول بالنسبة للمرافقين المذكورين به طوال تواجدهم مع صاحب التصريح للهدف المبين في بند "للهدف" (انظر الجانب الخلفي من التصريح).
- 4- في حالة فقدان التصريح يجب إعلام اقرب مركز للشرطة او الجهة التي اصدرته.
- 5- يجب إعادة التصريح الى الجهة التي اصدرته وذلك خلال اسبوع من انتهاء سريان مفعوله.
- 6- هذا التصريح لا يعتبر إثبات لحقوق قانونية بما في ذلك حقوق ملكية او سكنية شرعية في المنطقة.

השערים גורמים לקשיים ולהרס יבול

בשערי הגדר רשאים לעבור רק פלסטינים שבידיהם היתרים אך גם מעבר זה אינו מובטח. הצבא הישראלי בטולכרם הכריז, כי שערים חקלאיים יהיו פתוחים בשעות 06:00, 12:00 ו- 18:00 למשך 20 דקות על פעם. בבדיקה שעשתה OCHA עולה, כי בעלי היתרים נתקלים בשעות פתיחה בלתי סדירות ושרירותיות. כל השערים היו סגורים לתקופות ארוכות בעקבות פעולות התאבדות ב-5 וה-9 לאוקטובר ובמהלך יום הכיפורים. ב-19 לאוקטובר הכריז הצבא, שמספר שערים חקלאיים יפתחו מחדש ומחסומים צבאיים, כמו מחסומי עפר יוסרו, על מנת לאפשר מעבר בין הכפרים. למרות הכרזה זאת, פלסטינים עדיין נתקלים בעיכובים רציניים. על פי תוכנית המזון העולמית של האו"ם כמעט כל היבולים נחרבו כתוצאה מעיכוב של חקלאים במהלך הקטיף עצמו ובהסעת הסחורות למקום יעדיהם. בהתאמה, עלו מחירי הירקות והפירות.

הריסות באל-זהרה - ענישה קולקטיבית

בתגובה לפעולת פלסטינים חמושים ביום 24 לאוקטובר שגרמה למוותם של 3 חיילים ישראלים בהתנחלות נצרים, דרומית לעזה, נכנס הצבא הישראלי יומיים לאחר מכן לעיירה הסמוכה, אל-זהרה, והרס 3 בנייני מגורים בהם 150 דירות, ששוויים בסך 9 מיליון דולר.

בתגובה להריסות אלו גינה קופי אנאן, מזכ"ל האו"ם את מדיניות הריסת בתים בבעלות פלסטינים על ידי ישראל כצעד בלתי חוקי. הוא שב והדגיש, כי הריסת בתים מהווה ענישה קולקטיבית, שהינה הפרה ברורה של הדין הבינלאומי ההומניטרי (27 לאוקטובר 2003).

ראוי לציין, כי כל בניין מנה 12 קומות, 4 דירות בכל קומה. שטח דירה בממוצע עמד על כ- 150 מ"ר וכלל 3 חדרי שינה, 2 חדרי שירותים, סלון ומטבח. הבניה, שהחלה בשנת 1998, הופסקה בתחילת האינתיפאדה. 40 משפחות (המונות כ- 240 נפשות) חתמו על חוזים עוד לפני ספטמבר 2000 והמתינו להעברה לדירות.

הריסות בתים אלו גרמו לצימצום נוסף בהיצע הנמוך ממילא של מקומות מגורים. על פי אונרו"א – סוכנות הסעד לפליטים של האו"ם (UNRWA) 12,000 תושבי עזה הפכו לחסרי בית מאז ספטמבר 2000 עקב הריסות בתיהם על ידי הצבא הישראלי.

השפעתו המתמשכת של הסגר על בית לחם - חוסר באספקת גז

למרות נסיגת הצבא הישראלי ממרכז בית לחם בתחילת השנה, כחלק מ"מפת הדרכים", נשארה העיר בית לחם מוקפת במחסומים צבאיים וסגורה. מחוז בית לחם סובל מחסר באספקת גז לבישול ולחימום. מצב זה עשוי להדרדר בתקופת חודש הרמאדן והחורף הקרב ובא. הגבלות חדשות על אספקת גז לבית לחם גורמות לכך שהביקוש לגז במחוז זה עולה על ההיצע הקיים בשוק.

מאז תחילת חודש אוגוסט התקשתה חברת הגז הישראלית "דור" לספק גז נוזלי (LPG) לשתי תחנות גז בבית לחם עם עקב הגבלות תנועה על ידי הצבא במחסום גילה. כך לא התאפשרה אספקת גז מ-25 עד 29 לספטמבר. הותר מעבר שני משלוחי גז של 20 טון כל אחד ב- 30 לספטמבר, אך בין 1 ל-13 לאוקטובר חודשו ההגבלות על מעבר חברת האספקה הישראלית דרך מחסום גילה.

הצבא הישראלי הציע, כי הישראלים ימכרו ישירות את הגז לחברת א-סלאם הממוקמת באיזור C הנתון בשליטה ישראלית אך הצעה זו נדחתה על ידי הרשות הפלסטינית, כיוון שהצעה זו היתה מאיינת את יכולתה לגבות מס ערך מוסף מחברת א-סלאם, עקב הימצאה באיזור ישראלי. בהסכמה נקבע שחברת "דור" תעביר גז נוזלי בשיטת "גב לגב" במחסום טרקומיה בחברון. כיום גז נשאב מהמשאית הישראלית למשאית פלסטינית בעלת לוחית זיהוי ירוקה וזו מעבירה את הגז לבית לחם. המשאית צרכה לעבור 4 מחסומים בדרכה מטרקומיה לבית לחם.

צריכת הגז בבית לחם עומדת על כ- 20-30 טון גז נוזלי ליום בתקופת הקיץ וכ- 50-60 בתקופת החורף. עקב הגידול במרחק אותו צריכה לעבור המשאית ממחסום טרקומיה לבית לחם, והעיכובים הנלווים לכך, מתאפשר למשאית הפלסטינית, הנושאת בתוכה 10 טון גז נוזלי, לבצע לכל היותר רק שתי העברות ביום (20 טון), 6 ימים בשבוע. על כן, אספקת הגז אינה עומדת בצריכה היומית הנדרשת בתקופת החורף. לאחרונה נגמרו רזרוות הגז שהיו מצויות בתחנות הגז. מחלקי גז מישניים ממתנים במשך ימים בתור לקבלת גז וסובלים מהגבלות תנועה קשות בחלוקת הגז לכפרים השונים. מקורות אנרגיה אלטרנטיביים אף הם אינם עונים על הצרכים – אספקת חשמל איננה סדירה עקב תקלות במערכת החשמל והחימום באמצעות עץ הינו יקר מאוד.

בנוסף, יש לזכור, כי רמת השכר המדרדרת גורמת לכך שלמשפחות רבות אין היכולת הכלכלית לרכוש גז עקב. כך, מיכל אחד, המספק משפחה אחת לשבוע אחד במהלך החורף עולה בין 27-31 ש"ח.